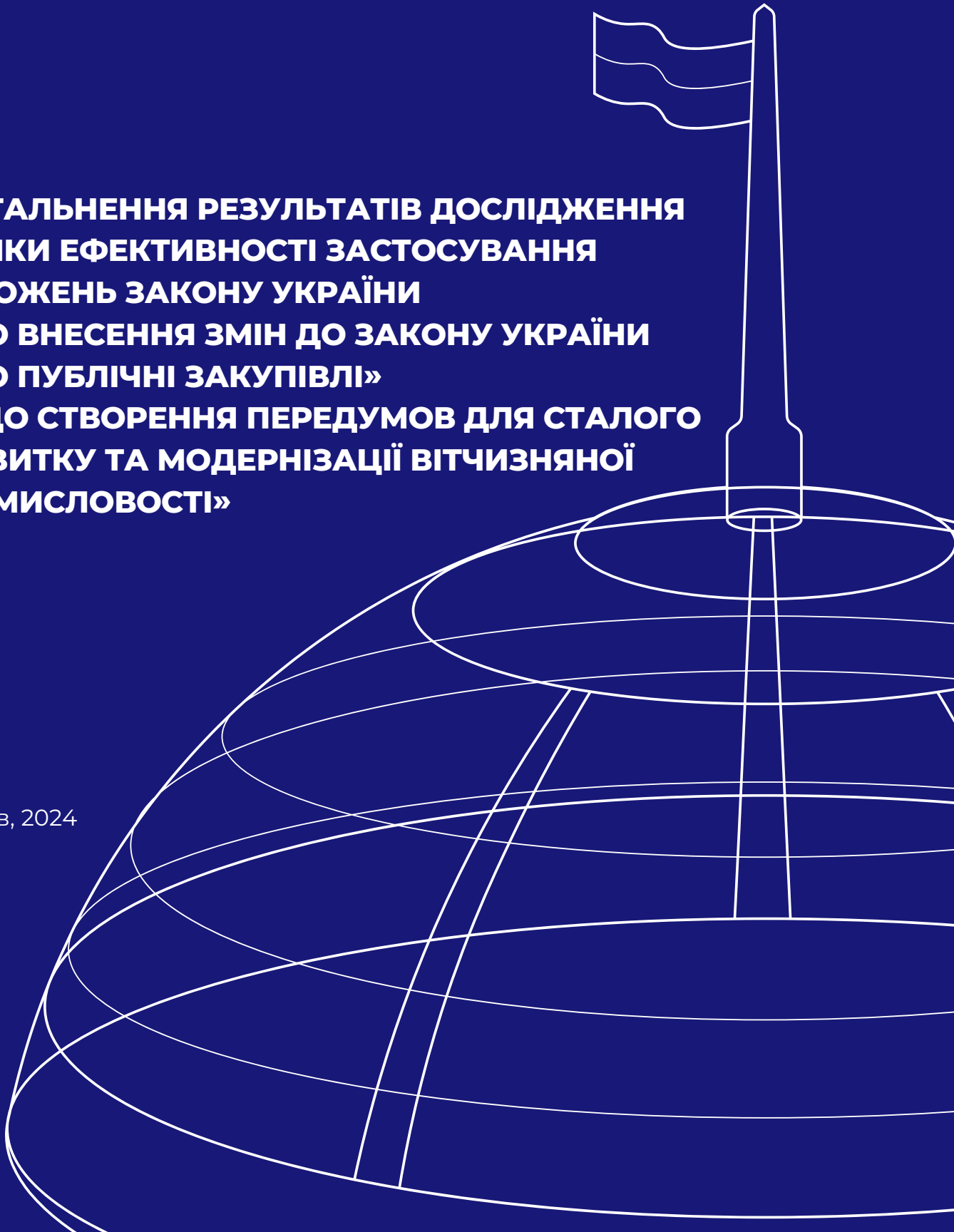

Комітет з питань економічного розвитку

**УЗАГАЛЬНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ
ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ
ПОЛОЖЕНЬ ЗАКОНУ УКРАЇНИ
«ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ
«ПРО ПУБЛІЧНІ ЗАКУПІВЛІ»
ЩОДО СТВОРЕННЯ ПЕРЕДУМОВ ДЛЯ СТАЛОГО
РОЗВИТКУ ТА МОДЕРНІЗАЦІЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ
ПРОМИСЛОВОСТІ»**

м. Київ, 2024

РОЗДІЛ 1. УЗАГАЛЬНЕННЯ ВІДПОВІДЕЙ НА ЗАПИТ ПРО ІНФОРМАЦІЮ 2

1.1. Загальна інформація	4
1.2. Узагальнення результатів опитування за основними групами респондентів.....	6
1.3. Огляд відповідей підприємств — постачальників товарів у межах публічних закупівель	7
1.4. Огляд відповідей підприємств і організацій — замовників товарів у межах публічних закупівель	13
1.5. Огляд відповідей від держорганів контролю й нагляду в публічних закупівлях.....	17
1.5.1. Державна аудиторська служба України.....	17
1.5.2. Антимонопольний комітет України	19
1.5.3. Рахункова палата України	20

ПРАВА ТА ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

Усі права на цю працю, зокрема авторські права, належать Вестмінстерській фундації за демократію та захищені міжнародними законами й законами Великої Британії. Переднявні права інтелектуальної власності авторів визнано й дотримано.

Ця публікація представляє результати дослідження, проведеного Комітетом Верховної Ради України з питань економічного розвитку, за підтримки експерта Вестмінстерської фундації за демократію Євгена Іванова. Дослідження мало на меті проаналізувати ефективність імплементації Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» щодо створення передумов для сталого розвитку та модернізації вітчизняної промисловості» від 16 грудня 2021 року № 1977–IX. Для оцінки ефективності Закону були використані методи постзаконодавчого контролю, розповсюджені Вестмінстерською фундацією за демократію та адаптовані з практики парламенту Великої Британії.

Ця публікація стала можливою завдяки щедрій підтримці американського народу через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) і здійснена в рамках Програми USAID «РАДА: наступне покоління», що є п'ятирічною ініціативою (2021–2026), яку впроваджує ГО «Інтерньюз-Україна». Зміст публікації необов'язково відображає погляди USAID чи уряду Сполучених Штатів.

Детальніше про програму:

РОЗДІЛ 1. Узагальнення відповідей на запит про інформацію

1.1. Загальна інформація

Для аналізу ефективності імплементації ЗУ «Про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» щодо створення передумов для сталого розвитку та модернізації вітчизняної промисловості» від 16 грудня 2021 року № 1977–ІХ Комітет спільно з експертом Вестмінстерської фундації за демократію зібрав інформацію шляхом запиту на інформацію від суб'єктів господарювання, що беруть участь у закупівлях товарів з локалізацією, а також органів державної влади, що здійснюють функції контролю й нагляду за публічними закупівлями. Представники підприємств, що є замовниками та/або постачальниками продукції в межах публічних закупівель, й органів влади, що здійснюють контроль і нагляд у цій сфері, мали можливість: поділитися міркуваннями, чи запрацював Закон на практиці, якою є ефективність досягнення зазначених у ньому цілей; повідомити про процедурні й інші аспекти публічних закупівель товарів з локалізацією, які створюють складнощі для досягнення цілей Закону; висловити пропозиції щодо усунення виявлених недоліків імплементації Закону.

Запити на інформацію містили спільний перелік загальних запитань для всіх зацікавлених сторін, а також запитання для цільових груп, якими визначено:

- підприємства, що беруть участь у тендерах на постачання товарів, на які поширюються вимоги локалізації в публічних закупівлях;
- органи державної влади й підприємства публічного сектору, що закуповують товар і на які поширюються вимоги локалізації;
- органи державної влади, на які покладено функції контролю й нагляду за публічними закупівлями товарів з локалізацією в Україні.

Текст запитів на інформацію наведено в Додатку 1 до звіту.

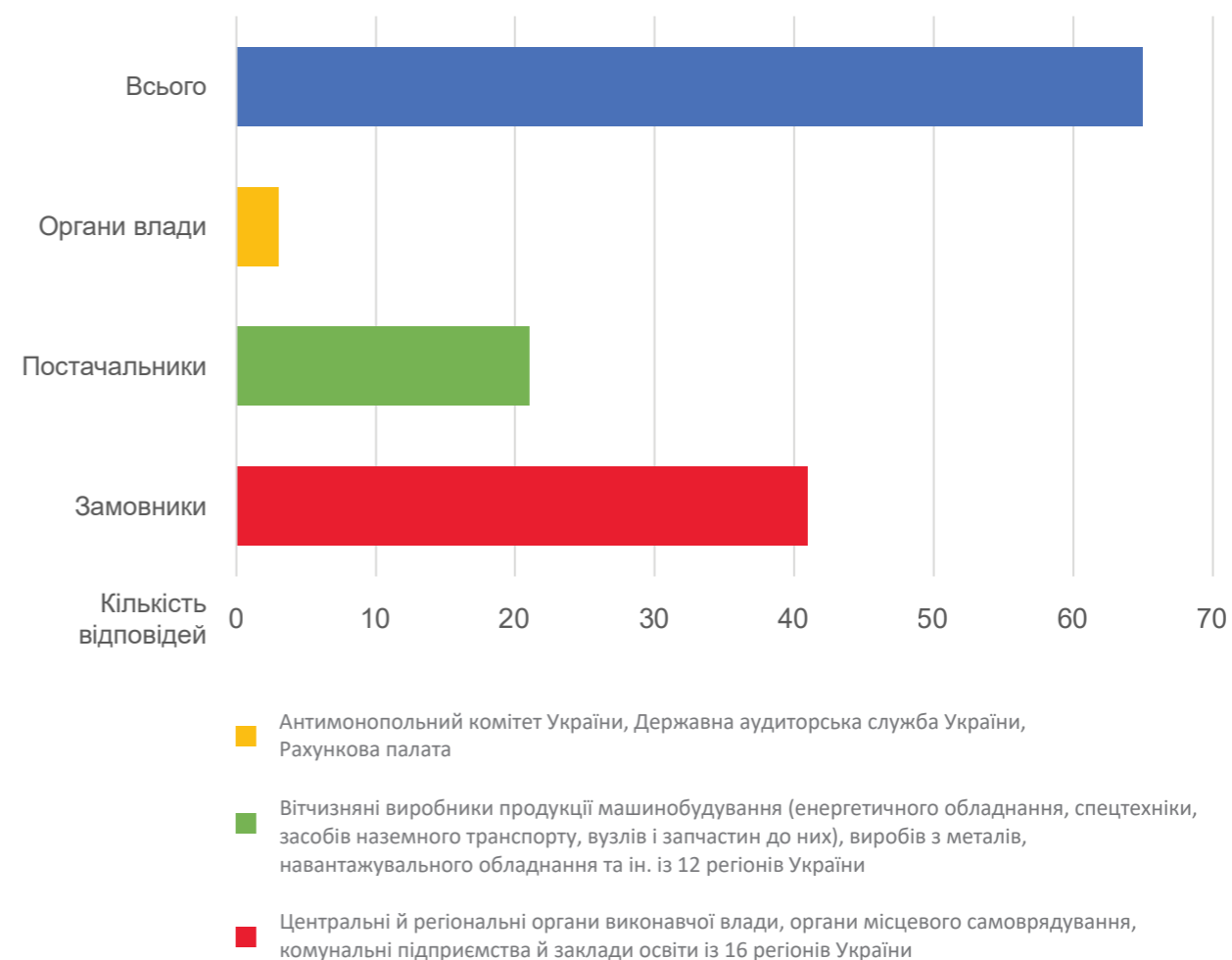
Більшість запитань були орієнтовними, крім тих, де респондентам було запропоновано оцінити за шкалою від 1 до 10 ефективність реалізації положень Закону й ефективність процедури публічних закупівель товарів з локалізацією. Респонденти мали змогу відповідати не на всі запитання, а лише на ті, що стосувалися їхнього досвіду та/або сфери офіційних повноважень (для органів державної влади, на які покладено функції контролю й нагляду за публічними закупівлями товарів з локалізацією). Крім того, вони могли надати інформацію про інші, не згадані в переліку, аспекти за цією тематикою. Відповіді, не пов'язані з аналізом ефективності чи шляхами вдосконалення Закону, до уваги не брали.

Платформою для збирання інформації Комітет з питань економічного розвитку обрав вебзастосунок для адміністрування опитування — Google Forms. Запит був відкритий для відповідей з 15 грудня 2023 року до 20 січня 2024 року.

За зазначений період надійшло 65 відповідей на запит: 41 — від підприємств й організацій, що є замовниками в публічних закупівлях; 21 — від підприємств, що є постачальниками в закупівлях; 3 — від органів влади, що здійснюють контроль і нагляд у сфері публічних закупівель, а саме Антимонопольного комітету України, Державної аудиторської служби України, Рахункової палати. Попри порівняно

невелику вибірку¹, опитування дало змогу зібрати якісну й розгорнуту інформацію про реальний стан імплементації Закону з погляду цільових груп.

Відповіді на запити за категоріями

3-поміж підприємств й установ — замовників товарів з локалізацією в межах публічних закупівель участь в опитуванні взяли центральні й регіональні органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, комунальні підприємства й заклади освіти із **16 регіонів України**. Із товарів, що підпадають під дію Закону, ці респонденти закуповували переважно генераторні установки, спеціальну автомобільну техніку, причепи й насоси.

3-поміж підприємств — постачальників товарів з локалізацією участь в опитуванні взяли вітчизняні виробники продукції машинобудування (енергетичного обладнання, спецтехніки, засобів наземного транспорту, вузлів і запчастин до них), виробів з металів, навантажувального обладнання та ін. Водночас до опитування долучилися представники суб'єктів господарювання, які обґрунтовують доцільність розширення переліку товарів з локалізацією, зокрема на продукцію легкої промисловості, електричне устаткування тощо. Географія респондентів із цієї категорії охоплює **12 регіонів України**.

¹ Порівняно невелика вибірка зумовлена такими об'єктивними факторами: специфікою самого Закону, що охоплює не широкі верстви населення, а сегмент виробників певної машинобудівної продукції, які беруть участь у публічних закупівлях; складнощами економіки воєнного стану, що залишають компаніям обмаль часу для участі в опитуваннях і зумовлюють особливі застереження щодо ризиків імовірного поширення конфіденційної інформації; різдвяно-новорічним періодом, на який значною мірою припало опитування.

Категорії замовників

- Центральні органи виконавчої влади
- Регіональні органи виконавчої влади
- Органи місцевого самоврядування
- Комунальні підприємства
- Заклади освіти

Участь в опитуванні серед підприємств постачальників товарів з локалізацією

- Машинобудування
- Виробів з металів
- Навантажувального обладнання
- Інші

Відповіді учасників опитування узагальнено за категоріями респондентів: постачальники в публічних закупівлях, замовники в публічних закупівлях, органи контролю й нагляду в публічних закупівлях.

1.2. Узагальнення результатів опитування за основними групами респондентів

Переважає більшість опитаних респондентів загалом позитивно сприйняли запровадження вимог щодо локалізації виробництва певних груп промислових товарів у публічних закупівлях. З огляду на початковий етап імплементації цього механізму, поетапний характер його впровадження й складнощі воєнного стану більшість респондентів наразі не відчули ефекту від цього механізму, хоча під час опитування деякі суб'єкти господарювання зазначили, що мають плани розширити й модернізувати виробництво завдяки ухваленню Закону.

Утім, низка процедурних аспектів щодо здійснення публічних закупівель товарів з локалізацією залишається недостатньо опрацьованою, через що в учасників закупівель зберігається простір для ігнорування положень Закону й недотримання вимог локалізації в публічних закупівлях. Це послаблює довіру підприємств до ідеї локалізації, гальмує її впровадження, знижує ефективність цього механізму для бізнесу й економіки загалом, створює перешкоди на шляху досягнення поставлених у Законі цілей локалізації.

Постає потреба оперативно усунути відповідні упущення в аналізованому Законі й пов'язаних з ним підзаконних нормативно-правових актах. Опитування дало змогу виявити такі ключові недоліки у функціонуванні механізму локалізації в публічних закупівлях, що були зазначені у відповідях і скаргах більшості респондентів:

- можливість штучно збільшувати частку місцевої компоненти в кінцевій ціні товару, маніпулюючи транспортно-логістичними, маркетинговими й адміністративними витратами в собівартості продукції, через що навіть повністю вироблений за кордоном товар іноді може формально відповідати вимогам локалізації (потребує вирішення через внесення змін до Закону);

- неврегульованість питання відповідальності за внесення недостовірної інформації до Реєстру локалізованих товарів і брак в уповноваженого органу (Міністерство економіки) засобів достовірної перевірки й підтвердження заявленого виробниками ступеня локалізації, а також виявлення фактів внесення товарів до реєстру з боку підприємств, які не є виробниками цих товарів (потребує вирішення на рівні підзаконних нормативно-правових актів — постанов КМУ);

- нечіткість класифікації товарів і послуг, що застосовується в публічних закупівлях і дає можливість замовникам свідомо або несвідомо оголошувати закупівлі товарів, до яких має застосовуватися локалізація, такими, що не підпадають під дію Закону (потребує вирішення через внесення змін до Закону).

Опитування дало змогу виявити запит підприємців на розширення переліку товарів, що мають підлягати вимогам локалізації в публічних закупівлях. Такий запит надійшов, зокрема, від виробників ліфтів, дизельних насосних станцій, екскаваторів-навантажувачів, виробів з металів (драбин, стрем'янок, риштувань та ін.), продукції легкої промисловості, електричних кабелів, проводів і шнурів, оптоволоконних і радіочастотних кабелів (потребує вирішення через внесення змін до Закону).

Деякі респонденти-постачальники висловили застереження, що в умовах зменшення кількості вітчизняних контрагентів, які постачають їм сировину й обладнання, ступінь їхньої локалізації може скоротитися або не збільшитися достатньою мірою, щоб досягти встановленого в Законі рівня 40 % до 2028 року. Це зумовлює потребу детально проаналізувати галузеву специфіку локалізації та визначити перспективи диференціації ступеня локалізації в публічних закупівлях залежно від неї (потребує подальших консультацій з виробниками локалізованих товарів з перспективою внесення змін до Закону).

1.3. Огляд відповідей підприємств — постачальників товарів у межах публічних закупівель

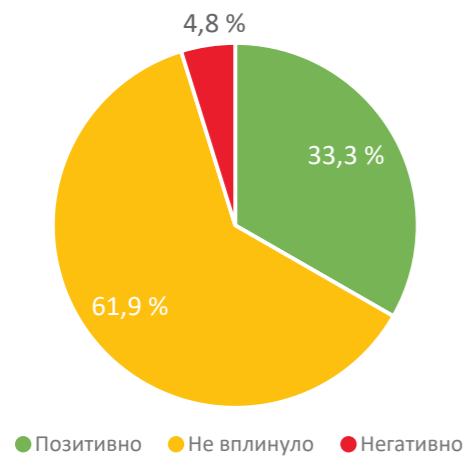
Серед зазначеної групи респондентів, які взяли участь в опитуванні, 52,4 % підтвердили, що на їхню продукцію поширюється дія закону про локалізацію і їхні товари внесено до офіційного Реєстру. Вони також зауважили, що беруть активну участь у публічних закупівлях і перемагають у тендерах. Решта 47,6 % зазначили, що їхню продукцію не внесено до встановленого законом переліку товарів, на які поширюються вимоги щодо локалізації в публічних закупівлях. Відповідно, їхні товари не внесено до Реєстру товарів з підтвердженим ступенем локалізації. Двоє із цих респондентів намагалися скористатися положеннями Закону, які передбачають, що Уряд, за погодженням з Комітетом ВРУ, може розширити перелік товарів, щодо яких має застосовуватися локалізація. Але жодних результатів це не дало. Тому основним меседжем цих респондентів в опитуванні є обґрунтування доцільності законодавчо розширити перелік товарів, на які поширюються вимоги локалізації. Зокрема, включити до цього переліку ліфти, товари легкої промисловості, дизельні насосні станції, екскаватори-навантажувачі, вироби з металів (драбини, стрем'янки, риштування та ін.), електричні кабелі, проводи й шнури, оптоволоконні й радіочастотні кабелі тощо².

² Загалом 47,6 % респондентів зазначили, що перелік товарів, на які поширюється локалізація в публічних закупівлях, треба суттєво розширювати й доопрацьовувати (зокрема, були пропозиції розширити його на всі групи товарів і послуг походженням з України). 19,0 % респондентів заявили, що наявного переліку цілком достатньо. Решта 33,4 % респондентів не відповіли на відповідне запитання.

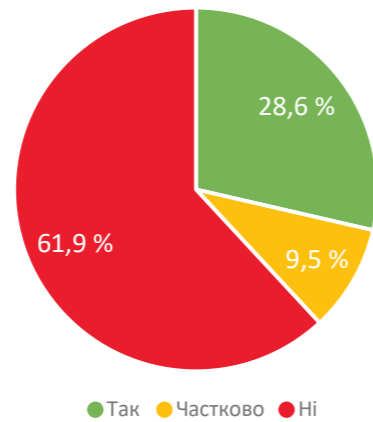
Відповідаючи на запитання, як прийняття аналізованого закону вплинуло на активізацію їхньої господарської діяльності, 61,9 % респондентів зазначили, що запровадження локалізації не позначилось на їхній діяльності; ще 33,3 % заявили про позитивний вплив локалізації на рівень їхньої конкурентоспроможності, а також про збільшення замовлень і постачання товарів у межах публічних закупівель. Водночас 4,8 % респондентів зазначили, що вимоги локалізації обмежили їм доступ до публічних закупівель.

Значна частка тих, хто заявив, що вимоги локалізації не вплинули на їхню діяльність, пояснюється, з одного боку, наявністю респондентів, продукція яких не підпала під дію Закону, а з другого, перехідним періодом дії Закону, під час якого поріг локалізації для участі в публічних закупівлях зростає поступово й на момент опитування залишався порівняно невисоким. Окремі респонденти пояснили відсутність впливу Закону тим, що тривалий час немає підзаконних нормативно-правових актів й офіційних роз'яснень уповноважених державних органів щодо процедури публічних закупівель з урахуванням вимог локалізації.

Як прийняття Закону вплинуло на активізацію вашої господарської діяльності?

Чи запровадження вимог локалізації сприяло формуванню у вашого підприємства планів запуску нових, модернізації та масштабування наявних виробництв?

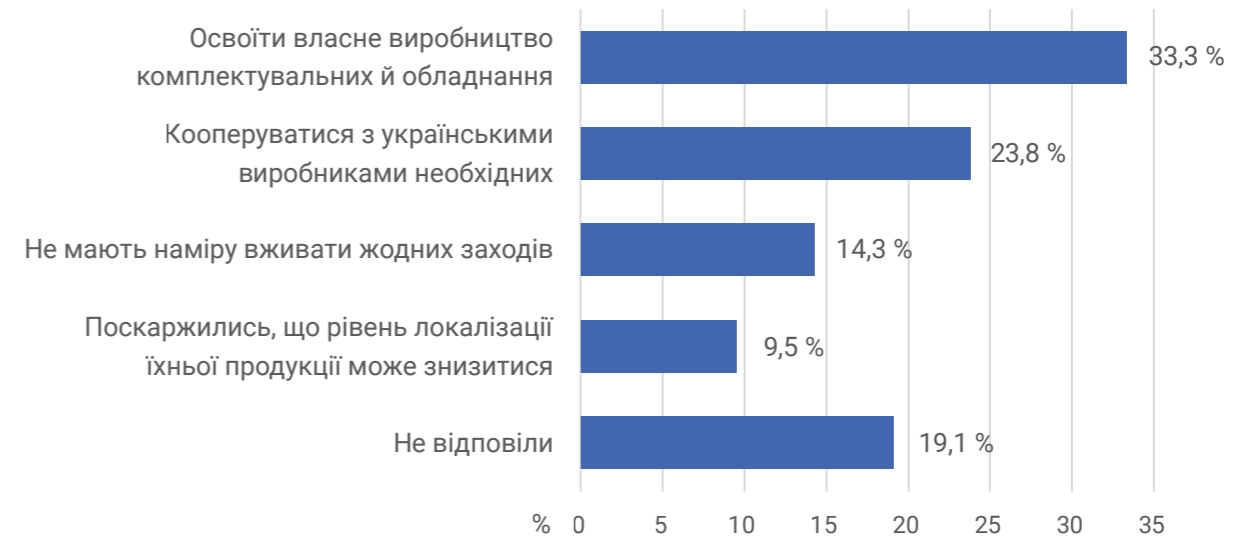

На запитання: «Чи запровадження вимог локалізації сприяло формуванню у вашого підприємства планів запуску нових, модернізації та масштабування наявних виробництв?» 28,6 % респондентів відповіли ствердно. Ще 9,5 % зазначили, що Закон частково вплинув на їхні плани нарощувати виробництво поряд з низкою інших факторів, які до цього спонукали. 61,9 % респондентів зазначили, що Закон наразі жодним чином не заохотив їх розширяти виробництво. Серед них окремі респонденти заявили, що мають достатньо виробничих потужностей, щоб задовольнити державний попит на продукцію з локалізацією, тоді як деякі зазначили, що модернізація їхнього виробництва відбувається в плановому режимі, безвідносно до того, чи запроваджено вимоги локалізації.

З огляду на те що поріг локалізації для участі в публічних закупівлях поступово зростатиме, доки сягне 40 % у 2028 р., респондентам було запропоновано відповісти на запитання, до яких заходів вони планують удатися, щоб збільшити свій рівень локалізації. Зокрема, 33,3 % респондентів заявили, що мають намір освоїти власне виробництво комплектувальних й обладнання для заміни імпортової компоненти; ще 23,8 % планують кооперуватися з українськими виробниками необхідних комплектувальних; 14,3 % не мають наміру вживати жодних заходів, бо мають

достатній рівень локалізації. Водночас 9,5 % поскаржились, що в умовах війни кількість місцевих постачальників сировини й матеріалів для їхнього виробництва невпинно скорочується, тому в майбутньому рівень локалізації їхньої продукції може знизитися. Решта 19,1 % не відповіли на це запитання.

До яких заходів респонденти планують удатися, щоб збільшити свій рівень локалізації?

Відповідно, 57,1 % опитаних висловили упевненість, що до 2028 року рівень локалізації їхньої продукції становитиме щонайменше 40 %. Водночас 23,8 % респондентів не впевнені, чи зможуть досягти цього показника до завершення перехідного періоду дії Закону³. Решта 19,1 % не надали відповіді.

Рівень локалізації продукції

³ Відповідаючи на уточнювальне запитання, яким мав би бути оптимальний ступінь локалізації в публічних закупівлях, 14,3 % респондентів зазначили показники в діапазоні 20–35 %, що є нижчим за очікуваний рівень локалізації після перехідного періоду (40 %). Ці респонденти є виробниками сільськогосподарської техніки й різноманітного навісного обладнання до спецтехніки. Ще 19,1 % респондентів дали ухильні відповіді щодо оптимального рівня локалізації, наприклад «не менше ніж 20 %», «не менше ніж 30 %», «понад 30 %» тощо.

Відповідаючи на запитання: «Наскільки ефективним є встановлений механізм визначення ступеня локалізації у конкретному товарі?», лише 23,8 % опитаних зазначили, що цей механізм їх повністю влаштовує, а працювати з ним не складно й не обтяжливо. Водночас 47,6 % респондентів висловили явне незадоволення тим, як влаштовано цей механізм. На їхню думку, ключовим недоліком механізму є можливість штучно збільшувати частку місцевої компоненти в кінцевій ціні товару, маніпулюючи транспортно-логістичними, маркетинговими й адміністративними витратами в собівартості продукції, через що навіть повністю вироблений за кордоном товар іноді може формально відповідати вимогам локалізації. Решта 28,6 % респондентів не відповіли на це запитання.

Стосовно ефективності ведення Реєстру товарів з підтвердженим ступенем локалізації 38,1 % респондентів висловились у край негативно. Вони зазначили, що в Реєстрі:

- дані про ступінь локалізації конкретних товарів не завжди відповідають дійсності;
- є суб'єкти господарювання, що не є виробниками тих товарів, які вони вносять до цього реєстру;
- класифікація товарних груп є нечіткою, що дає можливість замовникам маніпулювати під час тендерних процедур;
- система автоматичного пошуку товарів не ефективна;
- неможливо внести зміни про ступінь локалізації товару до завершення календарного року.

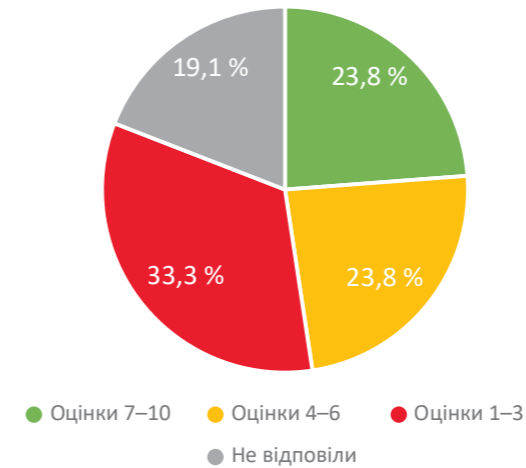
Тільки 14,3 % респондентів зазначили, що їх усе задовольняє у веденні Реєстру й роботі з ним. 9,5 % було важко відповісти щось конкретне на це запитання. 42,9 % респондентів не відповіли на запитання щодо ефективності ведення Реєстру товарів з підтвердженим ступенем локалізації.

Для узагальнення думки компаній-постачальників їм було запропоновано оцінити за шкалою від 1 до 10, чи запрацювала загалом, на їхню думку, локалізація в публічних закупівлях в Україні, а також наскільки ефективною є сама процедура публічних закупівель товарів з локалізацією.

Близько чверті (23,8 %) респондентів оцінили імплементацію Закону про локалізацію як таку, що відбулася ефективно, поставивши від 7 до 10 балів. Така сама кількість респондентів дала середні оцінки від 4 до 6 балів. У коментарях до своїх оцінок деякі респонденти із цієї групи зазначили, що вимоги локалізації, згідно із Законом, не стосуються товарів їхніх іноземних конкурентів з країн, що приєдналися до Угоди СОТ про публічні закупівлі (зокрема, країн ЄС). Беручи до уваги характер міжнародної конкуренції на ринку, де діють ці респонденти, такий виняток із Закону повністю нівелює ідею локалізації у їхній галузі. Третина опитаних поставила негативні оцінки від 1 до 3 балів. До них належать ті з них, чий доступ до публічних закупівель обмежили вимоги Закону, і ті, хто не впевнений, чи зможе надалі підтримувати належний ступінь локалізації в умовах воєнного стану.

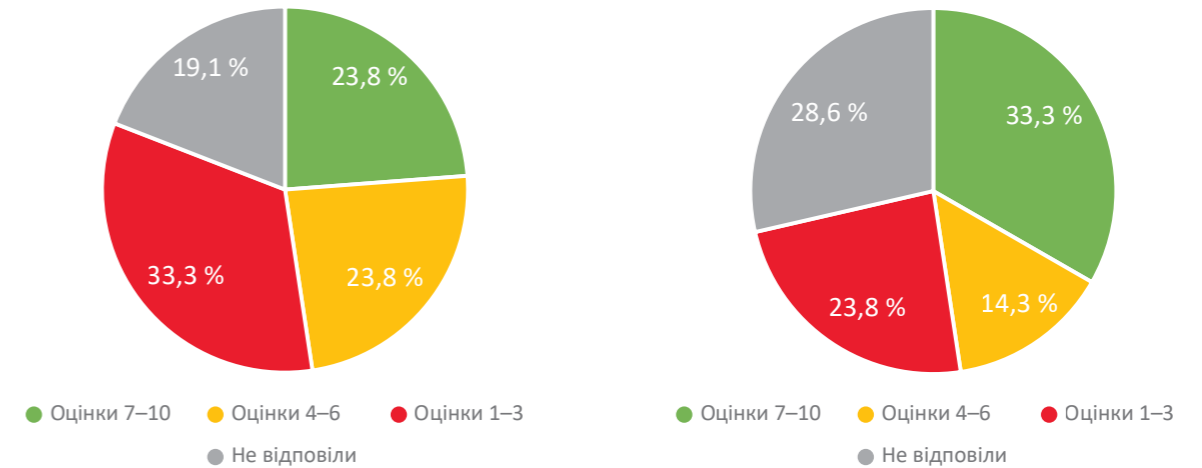
Чи запрацювала, на вашу думку, локалізація в публічних закупівлях на практиці?

(Оцініть її ефективність за шкалою від 1 до 10, де 1 – локалізація виявилась неефективною, 10 – повністю ефективною)

Наскільки ефективною, на вашу думку, є процедура публічних закупівель товарів з локалізацією?

(Оцініть її ефективність за шкалою від 1 до 10, де 1 – локалізація виявилась неефективною, 10 – повністю ефективною)

19,1 % респондентів (переважно ті, чия продукція не підпала під дію Закону) не поставили жодної оцінки щодо ефективності імплементації локалізації в публічних закупівлях.

Процедуру публічних закупівель товарів з локалізацією позитивно оцінили 33,3 % респондентів, поставивши їй, відповідно, від 7 до 10 балів. Ще 14,3 % дали середні бали (від 4 до 6), відзначивши певні недоліки процедури, зокрема:

- під час закупівель немає механізму підтвердження локалізації без наявності товару в Реєстрі, а після потрапляння товару до Реєстру від замовників під час подання тендерної документації все одно вимагають додаткові документи, що підтверджують ступінь локалізації;
- через нечіткість класифікації товарів, що застосовується в публічних закупівлях, замовники можуть свідомо або несвідомо оголошувати закупівлі товарів, до яких має застосовуватися локалізація, такими, що не підпадають під дію Закону, а механізм оскарження результатів таких закупівель через Антимонопольний комітет не працює.

Негативно оцінили процедуру публічних закупівель товарів з локалізацією 23,8 % респондентів, здебільшого надавши короткі коментарі про її надмірну складність. 28,6 % респондентів не відповіли на це запитання переважно через брак досвіду участі в таких закупівлях.

Респондентам також було запропоновано висловити думку щодо наявності у відкритому доступі інформації про плани закупівель товарів, на які поширюються вимоги локалізації. 42,9 % респондентів відповіли, що мають адекватний і своєчасний доступ до інформації про плани закупівель. Водночас 33,3 % заявили про недостатньо ефективне публічне поширення інформації щодо планів закупівель. Зокрема, відзначали оприлюднення планів безпосередньо перед оголошенням закупівлі, що позбавляє можливості попередньо планувати виробництво. Респонденти також зауважували, що плани закупівель треба розробляти на триваліший за один календарний рік термін і що в разі

оприлюднення плану й оголошення закупівель товарів з локалізацією їх треба маркувати відповідною позначкою.

Висловлюючи думку щодо того, чи дотримуються в Україні загалом Закону про локалізацію в публічних закупівлях, лише 9,5 % респондентів дали ствердну відповідь. Водночас 61,9 % висловили скептичне ставлення щодо додержання вимог Закону на практиці. Відповідаючи на наступні запитання про те, чи відомі респондентам конкретні факти недотримання вимог локалізації та порушення в Реєстрі, ствердну відповідь дали лише 28,6 % і 14,2 % відповідно. Отже, у підприємницьких колах передусім складається враження, що є значні проблеми з додержанням вимог Закону, навіть якщо респонденти напряду не стикалися з фактами його порушення.

Насамкінець респондентам було запропоновано надати рекомендації щодо вдосконалення політики локалізації в публічних закупівлях України. Надійшли такі пропозиції:

- надати можливість корегувати вартість локалізованого товару в Реєстрі хоча б двічі на рік. Установити максимальну частку / рівень додаткових витрат у собівартості виготовлення товару;
- включити до переліку тендерної документації під час закупівель товарів з локалізацією документи, які підтверджують, що учасник тендеру є виробником відповідної продукції, а також посилити технічний контроль під час сертифікації виробника кінцевого продукту;
- виключити абзац 2 підпункту 4 пункту 61 Розділу X Прикінцеві положення Закону України № 922-VIII «Про публічні закупівлі» з текстом: «Цей пункт не застосовується до закупівель, які підпадають під дію положень Закону України «Про приєднання України до Угоди про державні закупівлі»»;
- під час оголошення закупівель на трактори з навісним обладнанням ступінь локалізації на елементи навісного обладнання розглядати окремо від ступеня локалізації для тракторів;
- вилучити вимогу надавати калькуляцію на товар для публікації на Prozorro після укладення договору. Для підтвердження відповідності ступеня локалізації достатньо гарантії виробника й наявності його в Реєстрі;
- привести до єдиного тлумачення вимоги до виробників щодо внесення товару в Реєстр, посилити моніторинг і контроль за недопущенням потрапляння в Реєстр суб'єктів господарювання, які не є виробниками та/або не виробляють чи не постачають товарів з необхідним ступенем локалізації.

Водночас від респондентів надходили пропозиції запровадити додаткові заходи державної підтримки, щоб посилити ефект від локалізації. Найбільш поширені пропозиції: спростити доступ до пільгового короткострокового (зокрема, на закупівлю сировини, матеріалів для виробництва товарів / послуг з локалізацією) і довгострокового кредитування (на модернізацію виробництва), зменшити податкове навантаження на локалізовану продукцію, зменшити ПДВ і мита на імпордне обладнання для виготовлення локалізованих товарів, пільгові ставки податку на прибуток в разі будівництва й реконструкції виробничих потужностей.

Від одного респондента надійшла пропозиція призупинити дію Закону до завершення воєнного стану, аргументована тим, що на сьогодні для низки суб'єктів господарювання виконати його положення неможливо.

Загалом пропозиції щодо вдосконалення Закону й механізмів його імплементації надійшли від 71,4 % респондентів. Ще 4,8 % респондентів зазначили, що локалізація запрацювала ефективно й жодних додаткових заходів вживати не треба. Решта 23,8 % респондентів не залишили пропозицій і запитів щодо усунення недоліків

функціонування й подальшого вдосконалення у сфері локалізації в публічних закупівлях.

1.4. Огляд відповідей підприємств і організацій — замовників товарів у межах публічних закупівель

Серед зазначеної групи респондентів 63,4 % оголошували тендери на закупівлю товарів, на які поширюються вимоги локалізації. Відповідно, решта 36,5 % таких тендерів досі не оголошували⁴.

Серед тих респондентів, хто оголошував тендери на закупівлю товарів з локалізацією, 76,9 % зазначили, що в структурі їхніх публічних закупівель відповідна продукція становить 0,16–10 %. Для 7,7 % цих респондентів частка відповідних тендерів у структурі публічних закупівель є в діапазоні 12–15 %. Ще 3,8 % респондентів зазначили, що тендери на локалізовані товари становлять понад 15 % у структурі їхніх закупівель. Решта 11,6 % зазначили, що епізодично оголошують тендери на закупівлі відповідної продукції, але не надали кількісних показників під час опитування.

Більшість респондентів з тих, хто оголошував тендери на закупівлю товарів з локалізацією, зазначили, що ці тендери відбуваються успішно, за їхніми результатами укладають договори на постачання відповідних товарів, які далі успішно виконуються. Частка таких респондентів сягнула 88,5 %. Решта 11,5 % зазначили, що мали досвід зриву укладання договорів і невиконання укладених договорів на постачання товарів, на які поширюються вимоги локалізації. Серед причин невдач ці респонденти назвали несвоєчасне постачання товару, зміни у вимогах до надання тендерної документації та брак можливості в потенційних постачальників документально підтвердити ступінь локалізації своїх товарів.

Серед тих респондентів, хто оголошували тендери на закупівлі товарів, щодо яких встановлені вимоги локалізації, 7,7 % зазначили, що скористалися винятком із Закону, що дозволяє закуповувати відповідні товари без достатнього ступеня локалізації, якщо країною їхнього походження є одна з країн — учасників угоди СОТ «Про публічні закупівлі». Лише один респондент зазначив, що закуповує тільки ті товари, країнами походження яких є учасники угоди СОТ «Про публічні закупівлі». Для решти подібні закупівлі становили незначну частку. Це вказує на те, що використання зазначеного винятку не набуло значного поширення й не створює перешкод для втілення ідеї і цілей локалізації. Хоча для більш чітких й остаточних висновків потрібен ретельний збір й аналіз відповідних статистичних даних.

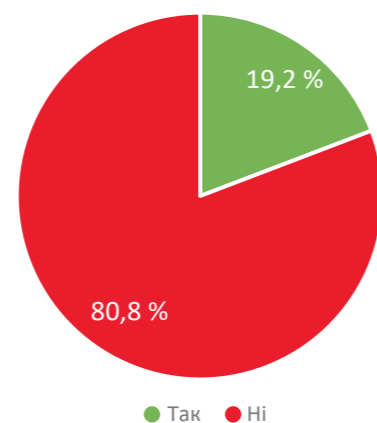
У відповіді на запитання: «На вашу думку, частка імпортних товарів у тендерах на закупівлю товарів з локалізацією зменшилась чи зростає?» 30,8 % з тих респондентів, які закуповували товари з локалізацією, зазначили, що зменшилась. 23,1 % респондентів вважають, що, навпаки, зростає. 15,4 % переконані, що наразі жодних принципових зрушень у співвідношенні між імпортними й вітчизняними товарами у цій сфері не відбулося. Решта 30,7 % зазначили, що їм важко відповісти на це запитання.

⁴ З-поміж тих респондентів, які не оголошували тендерів на закупівлю товарів, щодо яких встановлені вимоги локалізації, 6,6 % зазначили, що закуповували відповідну продукцію у вартісних обсягах до 200 тис. грн. Згідно із чинним законодавством про публічні закупівлі в Україні, тендери оголошують лише для закупівель, вартість яких перевищує встановлений поріг 200 тис. грн.

На вашу думку, частка імпортованих товарів, що беруть участь у тендерах на закупівлю товарів з локалізацією, зменшилась чи зросла?

Чи почали ви закуповувати більше української продукції з-поміж товарів, щодо яких застосовується локалізація?

Водночас лише 19,2 % респондентів зазначили, що почали закуповувати більше української продукції з тих товарів, до яких застосовуються вимоги локалізації. У коментарях до цієї відповіді деякі респонденти зауважили, що поряд із запровадженням вимог щодо локалізації мотивація віддавати дедалі більшу перевагу продукції внутрішніх виробників була зумовлена:

- можливістю якісного обслуговування й ремонту;
- оптимальним співвідношенням «ціна — якість» і зростанням рівня довіри до вітчизняного виробника;
- бажанням підтримати розвиток і модернізацію вітчизняної промисловості.

Решта 80,8 % респондентів зазначили, що їхні обсяги закупівель вітчизняних товарів, щодо яких запроваджено вимоги локалізації, не збільшилися після того, як Закон набув чинності. Вони переважно скаржаться на брак пропозиції з боку вітчизняних виробників, вважають за недоцільне переносити виробництво певної техніки (зокрема, бульдозерів і вантажних транспортних засобів) з-за кордону в Україну, більше орієнтовані закуповувати імпортні товари або індивідуальні під час вибору між іноземною та вітчизняною продукцією в публічних закупівлях. Один з респондентів зазначив, що його організація надалі закуповує імпортні транспортні засоби, враховуючи вартість послуг дилера як складову локалізації виробництва. Окремі респонденти із цієї групи зазначили, що досі просто не мали потреби в нових закупівлях товарів, що підпадають під локалізацію.

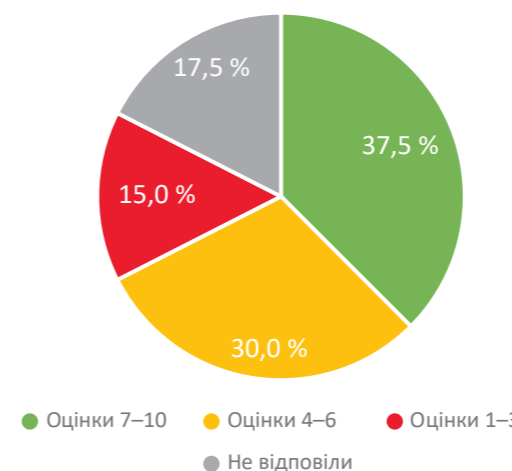
Для узагальнення думки організацій-замовників у публічних закупівлях їм було запропоновано оцінити за шкалою від 1 до 10, чи запрацювала загалом, на їхню думку, локалізація в публічних закупівлях, а також наскільки ефективною є сама процедура публічних закупівель товарів з локалізацією.

Загалом закупівельники схильні оптимістичніше оцінювати результати імплементації Закону, ніж постачальники. Зокрема, 37,5 % респондентів-замовників товарів у публічних закупівлях оцінили ефективність запровадження локалізації від 7 до 10 балів. У коментарях до своєї оцінки вони зазначили, зокрема, що локалізація в публічних закупівлях на практиці запрацювала й дає реальний поштовх для досягнення задекларованих цілей розвитку промисловості. Близько 30 % респондентів дали середні оцінки від 4 до 6 балів, пояснюючи проблеми

з фактичною імплементацією локалізації малим відсотком вітчизняних виробників на ринку, складнощами воєнного стану, а також наявними лазівками, які дають можливість штучно завищувати рівень локалізації.

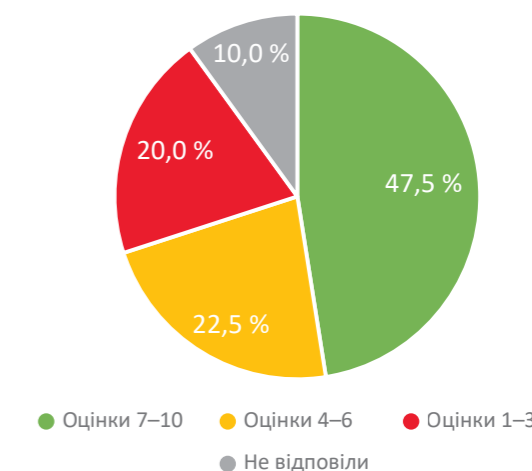
Чи запрацювала, на вашу думку, локалізація в публічних закупівлях на практиці?

(Оцініть її ефективність за шкалою від 1 до 10, де 1 – локалізація виявилась неефективною, 10 – повністю ефективною)

Наскільки ефективною, на вашу думку, є процедура публічних закупівель товарів з локалізацією?

(Оцініть її ефективність за шкалою від 1 до 10, де 1 – локалізація виявилась неефективною, 10 – повністю ефективною)

Один з респондентів зазначив, що, з його досвіду, найбільшу частку відсотків локалізації зазвичай становлять:

- витрати на збут (позавиробничі витрати), зокрема на пакувальні матеріали, транспортування продукції за умовами договору, на маркетинг і рекламу, на оплату праці й комісійні продавцям, торговим агентам, працівникам відділу збуту, на амортизацію, ремонт й утримання основних фондів та інших матеріальних необоротних активів, які використовують для збуту продукції;
- витрати на утримання складів готової продукції.

Як наслідок, під час калькуляції собівартості продукції рівень витрат на сировину, основні й допоміжні матеріали, комплектувальні й напівфабрикати, а також транспортно-заготівельних витрат є незначним, що, своєю чергою, не повною мірою надає реальний поштовх для досягнення задекларованих у Законі цілей розвитку промисловості.

Близько 15 % респондентів поставили найнижчі бали (від 1 до 3), оцінюючи, наскільки ефективно запрацювала локалізація. Коментуючи свої низькі оцінки, респонденти відзначали наявність юридичних механізмів обходити вимоги локалізації. На їхню думку, в умовах війни локалізація створює більше проблем, ніж вигід, тоді як для мирного часу це непогана ідея. Решта 17,5 % респондентів не поставили своїх оцінок.

Оцінюючи ефективність самої процедури публічних закупівель, більшість респондентів поставила високі (47,5 %) або середні (22,5 %) бали. У коментарях до своїх оцінок вони описали процедуру як продуману, доступну, зручну й максимально зрозумілу для замовників. Серед побажань відзначено доцільність унормувати конкретний перелік документів, які замовник має вимагати під час оголошення публічної закупівлі товару з локалізацією, а також внести у функціонал запиту цінової

пропозиції (ЗЦП) перелік товарів з локалізацією для кращого вибору й орієнтування.

Водночас 20 % респондентів негативно оцінили процедуру закупівель товарів з локалізацією. Характерно, що основною причиною низьких оцінок, виходячи з коментарів до відповідей, замовники називали значний бюрократичний тягар для постачальників, що обмежує доступ потенційних учасників до тендерів й ускладнює своєчасне задоволення попиту на відповідні товари. Водночас надійшли скарги на бездіяльність уповноваженого органу у сфері публічних закупівель щодо інформаційно-консультативної підтримки учасників закупівель. Зокрема, зазначено: «Безоплатні консультації рекомендаційного характеру на інформаційному ресурсі [уповноваженого органу] мають типовий загальний характер, не містять чітких відповідей на проблемні питання для замовників і постачальників щодо реалізації підтвердження ступеня локалізації (яким чином підтверджується, формування переліку тощо). Відповіді уповноваженого органу містять виключно посилання на Закон чи Постанови КМУ, без рекомендацій щодо їх практичного застосування».

Відповідаючи на запитання, наскільки ефективним є механізм визначення (підтвердження) ступеня локалізації товарів і порядок ведення Реєстру товарів з підтвердженим ступенем локалізації, більшість респондентів високо оцінила ефективність і механізму визначення ступеня локалізації (57,7 %), і ведення Реєстру товарів (76,9 %). Окремі респонденти зауважили, що вся відповідальність за достовірність розрахунків рівня локалізації лежить на виробнику, тому для замовників особливих складнощів на цьому конкретному етапі не виникає. Хіба що перевірити, чи правильно здійснено розрахунки, на практиці неможливо.

Лише 7,7 % респондентів охарактеризували механізм визначення ступеня локалізації як неефективний, не надавши пояснень. Решта 34,6 % зазначили, що їм важко відповісти. Що стосується Реєстру, то лише один респондент зазначив, що вести його недоцільно; ще один респондент поскаржився, що цей Реєстр складний і заплутаний. Окремі респонденти також зазначали, що Реєстр не повний, тому що містить не всіх виробників з підтвердженим ступенем локалізації⁵. Лише один респондент дав ствердну відповідь на запитання, чи відомі йому факти наявності в Реєстрі тих товарів, які насправді не мають необхідного ступеня локалізації.

На запитання, чи постачальники дотримуються вимог щодо локалізації в публічних закупівлях, 57,5 % респондентів відповіли ствердно. 15 % респондентів-замовників вважають, що постачальники цих вимог загалом не дотримуються й постійно намагаються їх обійти. Решта 27,5 % не дали відповіді на це запитання.

Відповідаючи на запитання, чи мають потенційні постачальники товарів, для яких встановлено вимоги локалізації, інформацію щодо орієнтовних потреб організації у відповідних товарах, лише 20,0 % респондентів заявили, що надають і поширюють таку інформацію або є в процесі підготовки планів закупівель на рік. 52,5 % респондентів дали негативну відповідь, зазначивши, що або не мають такої можливості, або не вбачають у цьому особливої необхідності. Решта 27,5 % не дали відповіді або зазначили, що їм важко відповісти.

Насамкінець респондентам було запропоновано надати рекомендації щодо вдосконалення практики публічних закупівель у частині локалізації. Надійшли такі пропозиції:

⁵ 36,6 % респондентів з-поміж тих, хто оголошував тендери на закупівлі товарів з локалізацією, відзначили недостатню кількість у Реєстрі постачальників з підтвердженим ступенем локалізації, що створює складнощі для проведення закупівель. Для прикладу, один з респондентів прокоментував: «У 2022 році в системі Prozorro було два постачальники генераторів, у яких не було товару в період ажіотажу».

- у класифікації товарів розділити техніку, машини й обладнання на нові й уживані, залишивши вимоги локалізації лише для нової продукції та надавши можливість закуповувати вживану техніку без локалізації;
- зосередити всі вимоги щодо процедурних аспектів закупівель товарів з локалізацією у профільному Законі (зокрема, вимоги до технічної документації з Постанови КМУ № 861);
- запровадити для потенційних постачальників перевірку товарів, для яких встановлено вимоги локалізації, на відповідність стандартам якості ДСТУ;
- надати можливість замовникам за відсутності вітчизняних постачальників товарів з локалізацією закуповувати імпортований товар без локалізації за прямим договором;
- усунути вимоги щодо локалізації товарів, які надаються у складі послуг;
- знизити поріг вартості предмета закупівлі, в разі досягнення й перевищення якого застосовуються вимоги локалізації, з 200 тис. до 50 тис. грн;
- додати окреме поле в системі електронних закупівель Prozorro для закупівлі товарів з локалізацією з прямим посиланням на сайт Реєстру товарів з підтвердженим ступенем локалізації. Запровадити сповіщення замовника, якщо він у Prozorro вибирає для оголошення закупівлі код товару, щодо якого встановлено вимоги локалізації;
- забезпечити замовникам можливість перевіряти надані постачальниками документи щодо рівня локалізації;
- забезпечити якісну службу підтримки учасників тендерів під час закупівлі товарів з локалізацією для роз'яснення конкретних процедурних питань, а також розробити навчальні тренінги для замовників і постачальників;
- максимально спростити процедуру, залишивши єдиною умовою для участі в тендері на закупівлю відповідних товарів наявність постачальника в Реєстрі товарів з підтвердженим ступенем локалізації, без необхідності подавати додаткову документацію про підтвердження ступеня локалізації;
- залучати замовників (тих, які є головними розпорядниками бюджетних коштів, ЦОВВ й ін.) до формування механізмів підтвердження ступеня локалізації виробництва товарів, що є предметом закупівлі;
- посилити контроль уповноваженого органу із забезпечення формування й реалізації державної політики у сфері публічних закупівель. На сьогодні його діяльність є поверховою та має суперечності (різні тлумачення, практики, механізми тощо) у спільноті закупівельників.

1.5. Огляд відповідей від держорганів контролю й нагляду в публічних закупівлях

1.5.1. Державна аудиторська служба України

Державна аудиторська служба як центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного фінансового контролю, здійснює моніторинг процедур і фінансовий контроль сфери публічних закупівель, зокрема товарів, щодо яких встановлено вимоги локалізації.

У відповідь на запит надати інформацію про наявні перешкоди в реалізації органом влади своїх контрольних функцій щодо публічних закупівель товарів з локалізацією представники ДАСУ зазначили: «Основною перешкодою є невизначеність чітких вимог до замовників щодо обов'язкового зазначення в тендерній документації підтвердження ступеня локалізації виробництва товару». Як наслідок, орган державного фінансового контролю не може надати правову оцінку діям замовника як порушенню вимог законодавства, адже неможливо виявити ознаки невідповідності тендерної пропозиції учасника та/або переможця процедури закупівлі вимогам локалізації, якщо замовник ці вимоги не визначає.

Ігнорування замовниками вимог щодо документального підтвердження в тендерній документації ступеня локалізації товарів, які пропонують для постачання, є основним предметом скарг, що надходять до ДАСУ щодо публічних закупівель товарів з локалізацією. Представники ДАСУ наголошують, що правові й економічні засади здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для забезпечення потреб держави, територіальних громад та об'єднаних територіальних громад устанавлює ЗУ «Про публічні закупівлі» й Особливості здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених ЗУ «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні, затверджені постановою КМУ від 12.10.2022 № 1178 (далі — Особливості № 1178).

Згідно з пунктом 28 Особливостей № 1178 замовник формує тендерну документацію відповідно до вимог статті 22 Закону з урахуванням цих особливостей. Водночас ані вимоги статті 22 Закону, ані вимоги пункту 28 Особливостей не передбачають обов'язку для замовника зазначати в тендерній документації інформацію щодо способу підтвердження учасником у складі своєї тендерної пропозиції ступеня локалізації виробництва відповідно до норм Порядку № 861. Отже, ДАСУ та її міжрегіональні територіальні органи під час моніторингу й виявлення ознак невідповідності тендерної пропозиції учасника / переможця процедури закупівлі вимогам локалізації позбавлені змоги надавати правову оцінку діям замовника як порушенню вимог законодавства.

Замовники ж на власний розсуд визначають необхідність підтвердження ступеня локалізації учасником у складі тендерної пропозиції чи самостійно перевіряють підтвердження ступеня локалізації товару, що є предметом закупівлі на офіційному вебсайті уповноваженого органу. Фактично бездіяльність окремих замовників у цій сфері може свідчити про свідоме ухилення від визначеного законодавством механізму стимулювання вітчизняних виробників і підтримки економічного розвитку країни в умовах воєнного стану. Унаслідок цього бюджет може недоотримати відповідні податкові надходження.

Щоб упорядкувати механізм дотримання замовниками відповідних вимог законодавства в публічних закупівлях локалізованих товарів, респонденти з ДАСУ запропонували через внесення змін до пунктів 28, 44 Особливостей № 1178 урегулювати питання щодо обов'язкового зазначення вимог тендерної документації замовників про документальне підтвердження учасником у складі своєї тендерної пропозиції ступеня локалізації виробництва відповідно до норм Порядку № 861 і відхилення пропозицій у разі ненадання таких документів.

Водночас в ДАСУ заявили, що, на їхню думку, наявного розподілу щодо моніторингу та/або оскарження публічних закупівель товарів, що підлягають локалізації, достатньо; перелік органів контролю не потребує розширення.

Представники ДАСУ також підтвердили в опитуванні, що відповідальність за порушення законодавства у сфері публічних закупівель товарів з локалізацією, зокрема за включення до Реєстру товарів без локалізації, на законодавчому рівні в Україні досі не врегульовано. Водночас у разі внесення запропонованих ДАСУ змін до пунктів 28, 44 Особливостей № 1178 буде врегульовано питання відповідальності учасників закупівель — замовники будуть зобов'язані відхиляти тендерні пропозиції учасників, які не надали документального підтвердження достатнього ступеня локалізації виробництва товару, що пропонується до постачання. Норми частини третьої статті 164-14 Кодексу України про адміністративну відповідальність передбачають адміністративну відповідальність за невідхилення тендерних пропозицій, які підлягали відхиленню відповідно до Закону.

1.5.2. Антимонопольний комітет України

Антимонопольний комітет України (АМКУ) є органом оскарження процедур публічних закупівель. Даючи відповідь на запитання про перешкоди, з якими зіштовхується АМКУ під час реалізації своїх повноважень у сфері публічних закупівель товарів з локалізацією, у відомстві відзначили:

- невідповідність інформації щодо локалізації, яка міститься на вебпорталі уповноваженого органу, інформації, яку наводять учасники торгів у складі своїх тендерних пропозицій;
- практична неможливість перевірити інформацію, яку декларують на сайті уповноваженого органу суб'єкти господарювання, в частині підтвердження рівня локалізації виробництва товару на етапі розгляду скарг.

Водночас зазначено, що невідповідність інформації щодо локалізації виробництва товару, що є предметом закупівлі, інформації, яку подають учасники в складі тендерних пропозицій, є основною причиною скарг, які надходять до АМКУ з питань публічних закупівель товарів з локалізацією.

Оцінюючи, чи запрацювала локалізація в публічних закупівлях на практиці, представники АМКУ поставили 4 бали з 10. Основні причини такої низької оцінки:

- відсутність належного контролю за декларуванням інформації щодо локалізації виробництва;
- формальний характер декларування ступеня локалізації виробництва, що не підтверджується об'єктивними даними. Це може призводити й призводить до зазначення фіктивної інформації щодо локалізації (що, зокрема, з'ясовується під час розгляду скарг);
- в результаті не досягається основна мета локалізації — не забезпечується стимулювання розвитку промисловості й підприємництва, збереження наявних і створення нових робочих місць, а також залучення інвестицій.

Наявний розподіл повноважень щодо моніторингу й оскарження публічних закупівель товарів з локалізацією в АМКУ вважають достатнім, адже він визначений Законом України «Про публічні закупівлі» й стосується не лише локалізації, а й інших питань.

Сама процедура закупівель товарів з локалізацією, на думку представників АМКУ, також є достатньо зручною та доступною для користувачів, оскільки передбачає можливість відстежити інформацію щодо локалізації виробництва, зокрема, на вебпорталі уповноваженого органу.

Водночас в АМКУ наголошують, що потребує вдосконалення система контролю за підтвердженням суб'єктами господарювання рівня локалізації. Для цього представники відомства запропонували долучити органи Митної служби, за допомогою яких доцільно було б контролювати ступінь локалізації через стан складових товару (ступінь готовності товару й реальної локалізації його виробництва в Україні), а також уповноважений орган (Мінекономіки) за умови посилення його повноважень, які дали б змогу дієво контролювати дотримання декларантами вимог локалізації. Доцільно запровадити жорсткий контроль за відповідністю інформації щодо локалізації на порталі уповноваженого органу справжнім виробничим потужностям, який мають здійснювати на виробництві з підтвердженням реального працевлаштування працівників і виконання їхніх функцій на такому виробництві.

В АМКУ наголосили, що за включення товарів без локалізації до Реєстру передбачено тільки персональну відповідальність, а за порушення процедури

публічних закупівель товарів з локалізацією — адміністративну. Однак у разі виявлення в діях постачальників підроблення документів про ступінь локалізації та пов'язаних із цим порушень митного та/або податкового законодавства їх можна притягувати до кримінальної відповідальності.

1.5.3. Рахункова палата України

Рахункова палата від імені Верховної Ради України здійснює державний зовнішній фінансовий контроль (аудит) за надходженням коштів до держбюджету України і їх використанням, зокрема проводить щорічний аналіз звіту Мінекономіки щодо функціонування системи публічних закупівель. Частиною другою статті 13 Закону України «Про Рахункову палату» від 2 липня 2015 року № 576-VIII встановлено, що державний зовнішній фінансовий контроль (аудит) щодо здійснення закупівель за рахунок коштів державного бюджету проводиться Рахунковою палатою стосовно всіх стадій закупівель і включає перевірку та аналіз законності й ефективності здійснення закупівель, дотримання передбачених процедур, оцінку своєчасності отримання товарів, послуг і проведення робіт, а також аналіз стану прозорості та додержання встановлених принципів здійснення закупівель.

Відповідаючи на запитання про наявні перешкоди в реалізації функцій контролю щодо публічних закупівель товарів з локалізацією, у Рахунковій палаті заявили, що з подібними перешкодами не зіштовхувалися. Наявний розподіл повноважень щодо моніторингу й оскарження публічних закупівель товарів, які підлягають локалізації, на думку представників Рахункової палати, є достатнім, що не виключає доцільності (необхідності) вдосконалення законодавчих норм і підзаконних нормативно-правових актів.

Враховуючи, що запровадження вимог щодо закупівель локалізованих товарів є лише на другому році десятирічного строку реалізації і ще не досягнуто запланованих показників (зокрема, зростання ступеня локалізації з 10 % до 40 %), ефективність впровадження локалізації, на думку представників Рахункової палати, наразі не перевищує 3 балів за запропонованою десятибальною шкалою. Так само на 3 бали оцінено ефективність процедурних аспектів публічних закупівель у цій сфері, оскільки вони потребують тривалого моніторингу й оперативного корегування.

Оцінюючи масштаби імплементації механізму локалізації в публічні закупівлі, Рахункова палата надала статистичні дані. Результати відстеження виконання рекомендацій Рахункової палати вказують, що у 2022 р. (починаючи з 14.07.2022) укладено договорів про закупівлю локалізованих товарів на більш ніж 9,5 млрд грн, а у I півріччі 2023 року — на більш ніж 10 млрд грн. Водночас у I півріччі 2023 року замовники придбали 67 найменувань локалізованих товарів, основними з яких були:

- дизель-генераторні установки (19,6 %);
- установки з двигуном з іскровим запалюванням (12,0 %);
- трансформатори (11,1 %);
- трансформатори з рідинним діелектриком (10,9 %);
- трансформатори напруги (7,7 %);
- вимірвальні трансформатори (7,2 %);
- трансформатори живлення (6,6 %);

- електричні конденсатори (3,5 %);
- конденсатори постійної ємності (2,5 %);
- автомобілі швидкої допомоги (1,6 %);
- автотранспортні засоби для перевезення 10 і більше осіб (1,3 %);
- міські й туристичні автобуси (1,2 %);
- громадські автобуси (1,1 %);
- низькопідлогові автобуси (1,0 %);
- інше (12,8 %).

Результати відстеження Рахункової палати свідчать, що частка скасованих закупівель локалізованих товарів у загальній кількості таких закупівель сягає 8 %.

Відповідаючи на запитання щодо пропозицій з удосконалення механізму локалізації в публічних закупівлях, представники Рахункової палати зазначили, що:

— можливим напрямом покращення законодавства з публічних закупівель у контексті локалізації може стати розроблення й упровадження ефективніших механізмів громадського контролю, які забезпечують дотримання встановлених вимог до локалізації;

— доцільно посилити адміністративну відповідальність за неврахування локалізації виробництва під час формування тендерної документації та придбання товарів;

— необхідно розробити й затвердити методику комплексного економічного аналізу ефективності системи публічних закупівель, яка, зокрема, сприяла б аналізу ефективності процедури публічних закупівель товарів, щодо яких встановлено вимоги локалізації.

